

EUROPSKI NADZORNIK ZAŠTITE PODATAKA

Izvršni sažetak mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka o budućem razvoju područja slobode, sigurnosti i pravde

(Cjeloviti tekst ovog mišljenja dostupan je na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na internetskoj stranici EDPS-a www.edps.europa.eu)

(2014/C 224/04)

1. UVOD

1. Svaha je ovog mišljenja pridonijeti daljnjem razvoju politika EU-a u području slobode, sigurnosti i pravde potpunijom integracijom zaštite privatnosti i podataka u aktivnosti svih institucija EU-a. Ono odgovara na dvije Komunikacije koje je Komisija donijela 11. ožujka 2014. o budućnosti pravosuđa i unutarnjih poslova⁽¹⁾, Uredbu koju je Europski parlament donio 2. travnja 2014. kojom se revidira Stockholmski program, i rasprave u Vijeću, kako bi Europsko vijeće po prvi put zaključilo strateške smjernice za zakonodavno i operativno planiranje u skladu s člankom 68. Ugovora o funkcioniranju EU-a.
2. Ovo je ključan trenutak za ulogu EU-a u pravosuđu i unutarnjim poslovima. Bližimo se završetku prijelaznog razdoblja utvrđenog Ugovorom iz Lisabona nakon kojega ovlasti Komisije da pokrene postupak zbog kršenja i ovlasti Suda Europske unije postaju u cijelosti primjenjive na zakonodavstvo EU-a o policijskoj i pravosudnoj suradnji u kaznenim pitanjima⁽²⁾. Prema ovome Ugovoru, Povelja o temeljnim pravima dobiva status primarnog prava, a Sud Europske unije u nedavnim je presudama pojasnio ograničenja manevarskog prostora zakonodavca kad god se nekom mjerom upliće u ta prava⁽³⁾.
3. Uz to, tijekom posljednjih pet godina zabrinutost oko privatnosti i zaštite podataka zasigurno je postala naglašenija nego ikada. U siječnju 2012. Komisija je predložila paket zakonodavnih reformi zaštite podataka u EU-u⁽⁴⁾. Od lipnja 2013. otkrića o tome da SAD i druge obavještajne službe masovno nadziru pojedince u EU-u uvelike su narušila povjerenje u povjerljivost osobnih podataka. U novije vrijeme Sud je u travnju 2014., u jednoj od dviju navedenih presuda, poništio Direktivu o zadržavanju podataka⁽⁵⁾ zbog toga što je previše zadirala u temeljna prava. Djelovanje EU-a u vezi sa zaštitom podataka postalo je značajno na globalnoj razini, kao što to primjerice pokazuje količina zastupljenosti u međunarodnim medijima i lobiranja o reformi okvira za zaštitu podataka, što je dovelo do podnošenja oko 4 000 izmjena i dopuna tijekom prvog čitanja u Europskom parlamentu⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Vidjeti niže stavak [8] ovog mišljenja.

⁽²⁾ Prijelazne odredbe prestaju se primjenjivati 1. prosinca 2014.: članak 10. protokol 36. o prijelaznim odredbama, u prilogu Ugovoru iz Lisabona.

⁽³⁾ S tim u vezi vidjeti presude Suda (veliko vijeće) od 9. studenoga 2010. u predmetu *Schecke and Eifert* (spojeni predmeti C-92/09 i C-93/09) te posebice presudu od 8. travnja 2014. u predmetu *Digital Rights Ireland and Seitlinger* (spojeni predmeti C-293/12 i C-594/12). U prvom predmetu Sud je naglasio i potrebu da zakonodavac dostatno razmotri blaže alternative nekoj određenoj mjeri.

⁽⁴⁾ COM(2012) 11 konačna verzija, COM(2012) 10 konačna verzija.

⁽⁵⁾ Direktiva 2006/24/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. ožujka 2006. o zadržavanju podataka dobivenih ili obrađenih u vezi s pružanjem javno dostupnih elektroničkih komunikacijskih usluga ili javnih komunikacijskih mreža i o izmjeni Direktive 2002/58/EZ (SL L 105, 13.4.2006., str. 54.).

⁽⁶⁾ Nakon prvog čitanja Europski parlament donio je zakonodavnu rezoluciju od 12. ožujka 2014. o prijedlogu Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zaštiti pojedinaca pri obradi osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka (Opća uredba o zaštiti podataka) (COM(2012) 0011 – C7-0025/2012 – 2012/0011(COD)) (Redovni zakonodavni postupak: prvo čitanje).

4. Pravni, tehnološki i društveni izazovi kreatora politika i zakonodavaca u području pravosuđa i unutarnjih poslova zasigurno će se intenzivirati tijekom razdoblja na koje će se odnositi strateške smjernice. Nadalje, nove smjernice Europskog vijeća prigoda su da se izrazi namjera obnove povjerenja u sposobnost EU-a da učinkovito zaštiti pojedince. Zbog toga predlažemo da se Europsko vijeće u novim smjericama izričito pozabavi sljedećim temama:
- a. golemim obujmom obrade osobnih podataka koji se zahtijevaju u mnogim zakonima i politikama EU-a iz područja slobode, sigurnosti i pravde;
 - b. slabostima svake mjere kojom se ne poštuju temeljna prava, kao što se dogodilo u Direktivi o zadržavanju podataka, ali može se odnositi i na druge postojeće inicijative poput paketa „pametne granice”⁽¹⁾ i razne instrumente koji se odnose na evidencije imena putnika⁽²⁾;
 - c. važnosti donošenja jakog i suvremenog okvira za zaštitu podataka u EU-u čim prije, što bi trebalo služiti kao kompas za vanjske politike EU-a; i
 - d. potrebom da se razmatranja o zaštiti privatnosti i podataka integriraju u razvoj svih novih politika i zakona u području slobode, sigurnosti i pravde.
5. S obzirom na to da smo sličnim aktivnostima pridonijeli prije pet godina, kao dio nove vrste suradnje u ovome mišljenju predlažemo rad s institucijama EU-a na poboljšanju kvalitete zakonodavstva sa stanovišta zaštite podataka⁽³⁾.

6. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

36. Dodana vrijednost djelovanja EU-a u području slobode, sigurnosti i pravde često se preispituje, a posebice to čine države članice. Korist je u tome što se tako osigurava dosljedan pristup, primjerice stvaranjem razmjernih interoperabilnih sustava koji istodobno mogu biti dobri za sigurnost i za zaštitu podataka. Nove strateške smjernice po našem su mišljenju izvrsna mogućnost institucijama da primjene naučeno i razviju niz alata kako bi se nadomjestila često nedostatna jamstva temeljnom pravu zaštite osobnih podataka.
37. Europska unija treba pokazati da je izvukla pouku iz proteklih pet godina i da ne može donijeti mjere koje, kad se bolje pogleda, zadiru u temeljna prava i ne prolaze test potrebe i razmjernosti. Kao što je Komisija u više navrata naglasila, Povelja sada mora biti kompas politikama i pravu EU-a. Europski nadzornik za zaštitu podataka spreman je pomoći u tom postupku.
38. Nove smjernice Europskog vijeća dobra su prilika Uniji da pokaže svoju namjeru da obnovi povjerenje u svoju sposobnost učinkovite zaštite pojedinaca. Zbog toga predlažemo da se Europsko vijeće u novim smjericama izričito pozabavi sljedećim temama:
- a. golemim obujmom obrade osobnih podataka koji se zahtijevaju u mnogim zakonima i politikama EU-a iz područja slobode, sigurnosti i pravde;
 - b. slabostima svake mjere kojom se ne poštuju temeljna prava, kao što se dogodilo u Direktivi o zadržavanju podataka, ali može se odnositi i na druge postojeće inicijative poput paketa „pametne granice” i razne instrumente koji se odnose na evidencije imena putnika;

⁽¹⁾ Vidjeti mišljenje Europskog nadzornika za zaštitu podataka od 18. srpnja 2013. o prijedlozima Uredbe kojom se uspostavlja Sustav nadzora svih ulazaka i izlazaka putnika i Uredbe kojom se uspostavlja Program registriranih putnika.

⁽²⁾ To uključuje sustav EU-a za evidencije imena putnika (COM(2011) 32 završna verzija) i mogući prijedlog o prijenosu podataka putnika trećim zemljama (http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/planned_ia/docs/2014_home_004_transfer_pnr_data_3rd_countries_en.pdf [pristup 3. lipnja 2014.]).

⁽³⁾ Općenito o ovome pristupu vidjeti prijedlog politika Europskog nadzornika za zaštitu podataka (EDPS-a) od 2014. „Europski nadzornik za zaštitu podataka kao savjetnik institucijama EU-a o politikama i zakonodavstvu: oslanjajući se na deset godina iskustva”, objavljen na internetskoj stranici EDPS-a.

- c. važnosti donošenja jakog i suvremenog okvira za zaštitu podataka u EU-u čim prije, što bi trebalo služiti kao kompas za vanjske politike EU-a; i
- d. potrebom da se razmatranja o zaštiti privatnosti i podataka integriraju u razvoj svih novih politika i zakona u području slobode, sigurnosti i pravde.
39. Daljnji koraci osiguravanja da se razmatranja o zaštiti privatnosti i podataka u cijelosti uključe u razvoj svih novih politika i zakona u području slobode, sigurnosti i pravde mogli bi biti:
- uključivanje zabrinutosti o zaštiti podataka u opće procjene učinka;
 - procjena alternativnih blažih sredstava za postizanje ciljeva politike;
 - jačanje kvalitete podataka i prava čiji su predmet podaci te pravne zaštite;
 - ocjena razmjene informacija na osnovi ciljeva politike i
 - osiguranje poštovanja prava pojedinaca u EU-u na zaštitu podataka u međunarodnim sporazumima s trećim zemljama.

Sastavljeno u Bruxellesu 4. lipnja 2014.

Peter HUSTINX

Europski nadzornik za zaštitu podataka
